

Dr. Lantai Csilla főosztályvezető
Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály
Emberi Erőforrások Minisztériuma
csilla.lantai@emmi.gov.hu
1054 Budapest, Akadémia u. 3.

tárgy: állásfoglalás kérése

Tisztelt Dr. Lantai Csilla főosztályvezető Asszony!

Alulírott [REDACTED]

[REDACTED] F/1. sz. mellékletben csatolt meghatalmazás alapján

[REDACTED] **Erzsébet** [REDACTED] **László** (szül: [REDACTED]) jogi képviselőjeként a T. Minisztériumi Főosztály állásfoglalását kérem az alább kifejtett ügyben.

Az állásfoglalás tárgya:

A nevelésbe vételt elrendelő határozat ellen indított közigazgatási per és a rendkívüli felülvizsgálati eljárás egymáshoz való viszonyában kérjük a T. Emberi Erőforrások Minisztériumát, mint a gyámhivatalok szakmai irányítását ellátó szervét, hogy foglaljon állást az alább kifejtett kérdésben a helyes jogértelmezés, valamint az eljárás jogszerű lefolytatása érdekében.

Tényállás:

Az érintett ügyben a Gönci Járási Hivatal Járási Gyámhivatala (továbbiakban: Gönci Gyámhivatal) a gyermekek nevelésbe vételéről döntött, amelynek következtében a gyermekeket 2020. június 3-án elszakították a családjuktól. A szülők a gyermekek családból való kiemelése, a nevelésbe vételről szóló határozat ellen 2020. június 29-én keresetet nyújtottak be a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra vitatva a nevelésbe vétel jogszerűségét.

Ezt követően, a helyi gyermekvédelmi szakemberek javaslatára, akik értékelve a család helyzetében bekövetkezett pozitív változásokat, javasolták a gyermekek hazagondozását, és javaslatot tettek arra, hogy a szülők kezdeményezzék ennek érdekében a nevelésbe vétel rendkívüli felülvizsgálatát. Ennek következtében a szülők 2020. július 22-én rendkívüli felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Gönci Gyámhivatalhoz a négy nagyfiú hazagondozása érdekében. A szülők a rendkívüli felülvizsgálati kérelmükben a megváltozott körülményeikre, lakókörnyezetük rendezetté válására hivatkozva kérték a Gönci Gyámhivalt, hogy vizsgálja felül a négy gyermek nevelésbe vétele fenntartásának szükségességét. A rendkívüli

felülvizsgálati kérelmet azon esetmenedzser javaslatára nyújtották be, aki két hónappal korábban még a nevelésbe vételt látta indokoltnak, de a megváltozott körülmények miatt ezúttal már a gyermekek mielőbbi hazagondozását támogatja.

A Gönci Gyámhivatal végzésével azonban a gyermekek nevelésbe vételének rendkívüli felülvizsgálata ügyében indult eljárást az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 48. § (2) bekezdésére - előkérdés tisztázására - hivatkozva felfüggesztette.

A helyzet rendkívül kényes és különösen megterhelő, hiszen jelenleg a szülőkre mind a gyámhivatal, mind az esetmenedzser állandó nyomást gyakorol, hogy vonják vissza a nevelésbe vételi határozat ellen indított közigazgatási pert, azért hogy visszakaphassák a gyermekeiket. A szülők olyan fokú lelki nyomásnak vannak kitéve, hogy kórházi ellátásukra is szükség volt. Álláspontom szerint súlyosan jogsértő a szülőket olyan döntés elé állítani, hogy vagy az igazukat védik és ezzel le kell mondaniuk gyermekeikről, vagy gyermekeikhez való ragaszkodásukban kell lemondani jogorvoslati lehetőségükről. Kérem ezért a t. Minisztériumi Főosztályt, mielőbb adjon jogi iránymutatást a szülők számára.

Jogi értékelés:

Álláspontunk szerint a folyamatban lévő - a gyermekek nevelésbe vétele ellen indított - közigazgatási per nem tekinthető a rendkívüli felülvizsgálat elbírálásához szükséges előkérdésnek, így a felfüggesztő végzés jogellenes, és súlyosan sérti a szülők tisztességes eljárásához való, jogorvoslatához való, és családi együttéléshez való jogait.

A nevelésbe vételt elrendelő határozat ellen indított közigazgatási per és a rendkívüli felülvizsgálati eljárás két különböző - egymással időben párhuzamosan is lefolytatható - jogi eljárás, álláspontunkat az alább felsorolt érvek bizonyítják:

1. Előkérdés hiánya:

A nevelésbe vételi határozat bírósági felülvizsgálata, mint jogorvoslati eljárás - a jelenleg is folyamatban lévő közigazgatási per - tárgya az, hogy 2020. június 3-án jogszerű és indokolt volt-e a hét gyermek nevelésbe vétele, az azt megelőző családi - környezeti állapotok szerint. Tehát a jogorvoslati eljárásban a közigazgatási bíróság **kizárólag a 2020. június 3. előtt fennálló helyzetet vizsgálhatja.**

Ezzel szemben a rendkívüli felülvizsgálat tárgya az, hogy július végén, két hónappal később megváltoztak-e a család körülményei annyira, hogy indokoltá váljon a négy nagyfiú hazagondozása, azaz szükséges-e a nevelésbe vétel további fenntartása, vagy az elmúlt két hónap pozitív változásai miatt immáron megszűntek a nevelésbe vétel feltételei, vagyis a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 81.§ szerint indokoltá vált-e a nevelésbe vétel megszüntetése. A rendkívüli felülvizsgálati eljárás arról szól, hogy a szülőknek az eltelt idő alatt sikerült-e rendezettebbé tenniük a körülményeiket, mára már alkalmassá váltak-e a gyermekek hazagondozására. Azaz, a Gönci Gyámhivatalnak a rendkívüli felülvizsgálati eljárásban **a 2020. június 3. utáni időszak eseményeit kell értékelnie.**

Így a nevelésbe vétel bírósági felülvizsgálata és a rendkívüli felülvizsgálati eljárás két különböző jogi eljárás, más-más időállapotok értékelését kell a különböző szerveknek elvégeznie, és tartalmában is különbözőek a megítélendő kérdések: a korábbi nevelésbe

vételi döntés jogszerűségének értékelése; és a jelenlegi családi környezet alkalmasságának megítélése.

Ugyanis ha a közigazgatási bíróság végül meg is állapítja a nevelésbe vételi döntés jogszerűségét a 2020. májusában fennálló helyzetre (pl. a család lakhelyének állítólagos hiánya) tekintettel, attól még 2-3 hónappal később már, a megváltozott körülmények (rendezett lakóhely megszerzése) miatt indokoltá válik a nevelésbe vétel megszüntetése, azaz, nem tekinthető előkérdésnek a jogorvoslati eljárás eredménye a család jelenlegi helyzetének megítélésében.

Az Ákr. 48. § (2) bekezdése szerint az előkérdés olyan kérdés, amelynek eldöntése nélkül az érintett ügyben a hatóság nem tud megalapozottan dönteni. Az Ákr. Kommentár hangsúlyozza, hogy: *“Ezzel az Ákr. egyértelművé teszi, hogy általában - pusztán az Ákr. szabályai alapján - nincs helye felfüggesztésnek azon az alapon, hogy a hatóságnak tudomása van olyan másik folyamatban lévő eljárásról, - akár az Alkotmánybíróság, akár az Európai Bíróság előtt, - amely kihatással lehet az eljárására.”* Tehát ha van is párhuzamos eljárás az érintett ügyvel összefüggésben, akkor sem indokolt a felfüggesztés abban az esetben, ha azon döntéstől függetlenül is tud döntést hozni a hatóság. Jelen esetben pedig ez így van: le tudja és kell folytatnia a Gönci Gyámhivatalnak a felülvizsgálatot, hiszen a korábbi nevelésbe vételi határozat jogszerűsége vagy jogszerűtlensége nem érinti a felülvizsgálati eljárást. A nevelésbe vételről szóló döntés jogszerűsége vagy jogellenessége - amelyről a folyamatban lévő közigazgatási per szól - nem befolyásolja a család jelenlegi helyzetét, azt, hogy az gyermekek kiemelése óta eltelt idő alatt a szülők megteremtették-e azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik azt, hogy a gyermekek saját családjukban nevelkedhessenek. **Az a kérdés, hogy a nevelésbe vételi határozat megszületése időpontjában a gyermekek nevelésbe vétele szükséges és jogszerű volt-e nincs ráhatással arra a kérdésre, hogy a család jelenlegi helyzetében a gyermekek hazagondozhatóak-e.** Így nem állítható az, hogy a rendkívüli felülvizsgálat ne lenne megalapozottan elbírálnak a nevelésbe vételi határozat ellen igénybe vett jogorvoslati eljárás elbírálnak nélkül.

2. A család jelenlegi helyzete:

Jelen esetben a hatóság tehát meg tudja ítélni a család jelenlegi helyzetét. A gyermekek hazagondozását támogatja mára már az összes gyermekvédelmi szakember, az esetmenedzser, a gyermekvédelmi gyám, a családgondozó várja a Gönci Gyámhivaltól az ez irányú javaslatétel lehetőségét, mert aktívan szeretné támogatni a gyerekek hazagondozását. A rendkívüli felülvizsgálatról szóló döntés nem függ attól, hogy esetleg jogos vagy jogellenes volt-e a két hónappal korábbi hatósági döntés. A rendkívüli felülvizsgálat során, azaz jelen pillanatban nem szükséges tisztázni, hogy két hónappal ezelőtt esetleg rosszabb lakhatási helyzetben volt-e a család, és ezért indokolt volt-e akkor az intézkedés.

3. Jogintézményi analógia:

Jogilag analóg helyzet ezzel az ideiglenes hatályú elhelyezések felülvizsgálatának jogintézménye. A Gyvt. 73.§ szerint ugyanis a gyámhatóság az esetleges jogorvoslati eljárástól függetlenül köteles elvégezni az ideiglenes elhelyezés (gyermekkiemelés) felülvizsgálatát, 35 napon belül. Tehát, hiába jogszerű a gyermek családból való kiemelése (ideiglenes elhelyezés), a törvény lehetőséget biztosít a családnak arra, hogy a kiemelést

követő hónapban rendezze a körülményeit, és alkalmassá váljon a gyermek újbóli fogadására. Ehhez a gyámhatóságnak kötelessége megvizsgálnia, hogy megszűntek-e a kiemelésre okot adó problémák.

Szintén így rendelkezik a Gyvt. a nevelésbe vétel felülvizsgálata kapcsán: az éves, rendszeres felülvizsgálatokat az esetleges jogorvoslati eljárásoktól függetlenül meg kell tartani. Ugyanezt állapította meg a Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.797/2018/6. számú ítéletében, amikor jogsértőnek mondta ki azt, hogy a gyámhatóság nem végezte el időben az érintett gyermek nevelésbe vételének felülvizsgálatát, a korábbi nevelésbe vételi döntés elleni közigazgatási per folyamatban léteire hivatkozással. (16.o.)

4. Családi együttéléshez való jog, a gyermekek joga a családjukban való növekedésre:

Már csak azért is ez az egyetlen helyes jogértelmezés, mert ellenkező esetben a jogkereső állampolgároknak ki kellene várnia az elhúzódó közigazgatási pereket, attól függetlenül, hogy gyermekeik nevelésbe vételének okai rég megszűntek. A Gyvt. 81.§ szerint ha a nevelésbe vétel okai megszűntek, a nevelésbe vételt meg kell szüntetni, hiszen a Gyvt. legfontosabb alapelve az, hogy a gyermekeket a gyámhatóság minél hamarabb a családjába hazagondozza, amint annak feltételei adottak. Egy közigazgatási per akár évekig is elhúzódhat, az tehát súlyosan sértené a gyermekek és szüleik alapjogait, ha évekig csak azért élnének gyermekotthonban vagy nevelőszülőnél, mert a közigazgatási bíróságon még mindig folyamatban van az évekkorábbi határozat felülvizsgálata.

5. Jogorvoslati jog kiüresedésének veszélye:

A fenti helytelen jogértelmezéssel tehát nem csak a szülők és gyermekek azon joga sérül, hogy mielőbb közös családban élhessenek, amint ennek törvényes feltételei adottak, hanem a jogkereső állampolgártól veszi el a jogorvoslati joga gyakorlásának lehetőségét. Hiszen minden szülő, aki gyermeke kiemelése után a mielőbbi hazagondozásáért tesz erőfeszítést, teljességgel ellenérdekeltté válik abban, hogy az egyébként szerinte jogellenes gyámhatósági döntést (nevelésbe vétel) megtámadja a bíróság előtt, azaz, éljen jogorvoslati jogával. Hiszen ha él ezen jogával, akkor nagy valószínűség szerint hosszú ideig (akár évekig) esélye sem lesz arra, hogy gyermekét visszakapja, hiába állnak fenn annak törvényes indokai.

A jogorvoslati jog kiüresítése nem csupán elméleti lehetőség, a szülőkre jelenleg is nagy nyomást helyez az esetmenedzser, hogy álljanak el a közigazgatási pertől, csak akkor kaphatják vissza gyermekeiket.

Ezzel a hibás jogértelmezéssel tehát megszűnik a gyakorlatban az érintettek jogorvoslati jogának való joga, amely sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Végül, amennyiben a gyermekeiket elvesztő szülők a fenti megfontolásból nem élnek a jogorvoslati jogukkal, akár arra is rákényszerülhetnek, hogy olyan nevelésbe vételi határozatokat fogadjanak el jogszerűnek, amelyek mind tényállási részükben, mind jogi részükben elfogadhatatlanok. Ám mivel minden gyermekét szerető szülő számára a legfontosabb a gyermeke mielőbbi hazagondozása, egy ilyen jogellenes kényszerhelyzetben eláll a jogorvoslati lehetőségétől.

Összességében tehát súlyosan jogellenes és veszélyes jogalkalmazói gyakorlat az Ákr. 48.§ (2) ilyen irányú kiterjesztése, értelmezése a gyermekvédelmi intézkedések felülvizsgálata kapcsán, sérül ezzel az érintettek tisztességes eljáráshoz való joga, jogorvoslathoz való joga, családi együttéléshez való joga, és a gyermek azon joga, hogy lehetőleg saját családjában nőhessen fel.

A szülőkre hatalmas nyomás helyezkedik azzal, hogy a Gönci Gyámhivatal jogértelmezése választás elé állítja a szülőket: vagy visszavonják a nevelésbe vételi határozat ellen indított közigazgatási pert, mintegy elfogadva, hogy jogszerűen emelték ki a gyerekeket, és lemondva jogorvoslathoz való jogukról; vagy kivárik a közigazgatási per elbírálását, amely akár évekig is eltarthat és amely miatt a gyermekek minden ok nélkül családjuktól távol, állami gondozásban kényszerülnének nevelkedni.

Tekintettel arra, hogy az ügy jelenleg folyamatban van, és a rendkívüli felülvizsgálati eljárás lefolytatását a Gönci Gyámhivatal felfüggesztette mindaddig amíg a közigazgatási per folyamatban van, kérem az ügy soron kívül történő megvizsgálását és T. Minisztérium állásfoglalásának kiadását.

Budapest, 2020. szeptember 7.

Tisztelettel:

